

Tècniques Grupals en el Desenvolupament d'Activitats de Temps Lliure Infantil i Juvenil

Metodologia per a la valoració i gestió de grups en l'educació en el temps lliure

Dinàmiques de Grup: Clau per a l'Èxit Educatiu

En aquest tema abordarem les tècniques grupals i l'ús metodològic de les activitats de temps lliure infantil i juvenil. Per conèixer i ajudar a que un grup aconsegueixi els propis objectius, es treballa en el que es denomina dinàmiques de grup.

Aprendrem la metodologia per a la valoració i la gestió dels grups, així com el tipus de dinàmica de grup més adequada a l'hora d'aplicar-la a cada moment, segons els factors que intervenen en el propi grup. El/la monitor/a ha de saber reconèixer la tipologia, elements, fases del desenvolupament i dinàmiques grupals per valorar la situació del grup i que la intervenció respongui a les autèntiques necessitats, contribuint al seu creixement.

Definició de Grup

Segons F. Munné, el grup es pot definir com "una pluralitat de persones interrelacionades per exercir cadascuna un determinat rol definitiu en funció d'uns objectius comuns, més o menys compartits i que interactuen segons un sistema de pautes establert".

Tipologia de Grups: Comprendre la Diversitat

Grup Massa

Es caracteritza per allò sentimental i emocional. És irreflexiu i irresponsable, es deixa manejar i són freqüents la suggestió, el contagi i la passivitat.

Grup Organització

Atén la funció que exerceix la persona, que en perd el valor i s'instrumentalitza. L'important és l'eficàcia, allò útil.

Grup Comunitat

Contribueix a que l'individu s'assumeixi com a persona i es realitzi, creixi en llibertat i responsabilitat gràcies a les fortes relacions personals. Genera actituds de respecte, confiança i acceptació.

Des d'un punt de vista antropològic, també podem distingir entre **grups primaris** (col·laboració íntima, relació càlida) i **grups secundaris** (relació formal i funcional). Des de la visió empresarial, trobem **grups formals** (creats per l'organització) i **grups informals** (formats per raons d'amistat).

Estructura i Elements del Grup

Components Essencials

L'estructura d'un grup és el model o patró de relacions interpersonals que li és propi. Segons A. França i J. Mata (1992), és "el conjunt d'elements que constitueixen el grup, que es defineix per la funció amb vista a un objectiu".

Els participants són les persones que componen el grup i que es caracteritzen per la diversitat (de caràcter, cultural, experiència, etc.). El/la monitor/a cercarà una composició més heterogènia quan l'objectiu del grup sigui l'aprenentatge, el canvi o la productivitat, i més homogènia quan es pretengui cohesió grupal i satisfacció.

La **mida del grup** també influeix: no es treballa igual si el grup és gran (25-50 persones) o petit (6-20 persones).

Posició

Lloc que una persona ocupa a l'estructura del grup, determinat per la funció que exerceix.

Estatus

Valoració que la resta de persones fan d'aquesta posició. És el prestigi associat al rol.

Rol

Conjunt d'expectatives vinculades a una posició determinada i les característiques personals en el seu exercici.

Normes i Cultura de Grup

Normes Grupals

Són les regles que cal seguir o a les quals s'han d'ajustar les conductes, tasques i activitats del grup. Acceptades per tothom, el seu incumpliment se sanciona. Gràcies a les normes, poden canviar les persones sense que el grup desaparegui i la interacció és més fàcil.

Cultura de Grup

Conjunt de normes que regeix la vida d'un grup, desenvolupada per la seva història i mantinguda socialment. Inclou procediments quotidians, argot, rituals i símbols que donen sentit a les actuacions del grup.

Lideratge: Estils i Característiques

El lideratge tracta d'influir en el comportament de les persones amb el fi de lograr determinats objectius personals i col·lectius. És diferent de la direcció, que consisteix en planificar, dirigir, facilitar l'activitat del personal i controlar. En un equip operatiu, cada membre contribueix al conjunt, i el líder crea una atmosfera de treball on tothom pot contribuir.

Participatiu-Democràtic

S'inclou a totes les persones en els processos de presa de decisions, compartint la responsabilitat. Escolta i té en compte l'opinió de l'equip. Fomenta la motivació i el compromís. Ideal per equips creatius i entorns col·laboratius.

Autocràtic

Imposa les normes i criteris, establint l'estratègia a seguir. Assumeix la responsabilitat de totes les tasques i decisions sense delegar funcions.

Laissez-Faire

Dona molta autonomia. Funciona bé amb equips d'experts i responsables. Pot fallar si falta direcció clara. Predomina una absència de lideratge i hi ha una forta autonomia dels individus.

Transformacional

Inspira i motiva amb una visió clara i valors forts. Promou el canvi i el creixement personal. Molt efectiu en moments de transformació.

Transaccional

Basat en recompenses i sancions. Clar i estructurat. Funciona bé en entorns molt reglats. Estructura jeràrquica i normes concretes.

Servicial

Prioritza les necessitats de l'equip. Fomenta la confiança i el benestar. Molt valorat en educació i organitzacions socials.

 Idea clau: Els bons líders combinen diferents estils segons la situació.

Els Nou Rols d'Equip segons Belbin

Meredith Belbin va demostrar que el secret d'un bon equip era barrejar individus diferents. Un bon equip sempre necessita gent que exerceixi rols diferents, i una bona gestió hauria de garantir que tots aquests rols estiguessin presents. Les persones poden contribuir al treball del seu equip de diverses maneres.

Creatiu/Cerebral

Genera noves propostes i resol problemes complexos. Imaginatiu, poc ortodox. Treballa de manera poc convencional.

Impulsor

Genera acció, li agraden els canvis. Dinàmic, prospera sota pressió. Líder enfocat en l'objectiu amb alta motivació.

Coordinador

Obté el millor de la gent i crea sentit de propòsit comú. Cooperatiu, segur, perceptiu i diplomàtic.

Implementador

Porta endavant la tasca. Converteix idees en accions pràctiques. Disciplinat, consciencios, eficient.

Resolutiu

Estableix contactes externs i busca recursos fora del grup. Entusiasta, extrovertit, comunicatiu.

Cohesionador

Ajuda a resoldre problemes interns, evita friccions. Crea clima de cooperació. Sociable i diplomàtic.

Avaluador

Soposa els pros i contres. Analitza problemes, idees i suggeriments. Judiciós, prudent, estratègic.

Finalitzador

Imprimeix sentit d'urgència. Compleix terminis. Meticulós, cuida els detalls. Lliurament a temps.

Especialista

Proporciona coneixements molt específics. Enfocat, amb iniciativa. Es converteix en expert pel seu compromís.

Fases en el Desenvolupament dels Grups

El grup no sorgeix, es fa: és una realitat viva, dinàmica i evolutiva que travessa una sèrie de fases anomenades procés de maduresa del grup. Conèixer les etapes del procés permetrà al/a la dinamitzador/a saber quines dinàmiques grupals aplicar en cada moment per contribuir al millor i més ràpid desenvolupament del grup.

Formació

1

Planificar la creació d'un equip per fer una activitat. Es fixen els objectius i les tasques, així com la forma de treball.

2

Conflicte

Un cop el grup ja es coneix, és normal que sorgeixin conflictes entre els seus membres. Fase crítica però necessària.

Resolució

3

Superats els conflictes, l'equip aconsegueix una maduresa per fer front als reptes amb creativitat i eficàcia.

4

Producció

Intentar assolir la cohesió d'equip. L'equip arriba al moment màxim de producció i rendiment.

Determinació

5

Assolits els objectius, l'equip es desfà si va ser creat per a la realització d'un projecte concret.

Grups Eficaces vs. Grups Ineficaces

Un grup és eficaç quan té clar el seu sentit, veu la seva utilitat i sap que col·lectivament pot assolir millor els seus objectius. La font principal de riquesa del treball en equip és la varietat d'aportacions i enfocaments que ofereixen els seus membres: la diversitat.

Grup Eficax

- Diversitat i heterogeneïtat amb interacció freqüent
- Comunicació fluida, lliure i espontània
- Objectius comuns clars i compartits
- Normes i tasques conegudes i acceptades
- Relacions basades en la confiança mútua
- Repartiment equitatiu d'esforç i tasques
- Procediments clars i flexibles
- Lideratge distribuït
- Consens en la presa de decisions
- Clima de treball positiu
- Participació elevada dels membres
- Fomenta la cooperació
- Avaluació i formació contínua
- S'obtenen bons resultats

Grup Ineficaç

- Objectius confusos i poc clars
- No s'informa sobre l'evolució i resultats
- Comunicació deficient que genera errors
- Baixa cohesió entre els membres
- Conflictes enquistats sense resoldre
- Canvis constants en la composició
- Canvis freqüents en l'estructura
- Estil autoritari per part del líder
- Sentiment d'escàs control o influència
- Funcions dels membres mal definides
- Solapament de funcions
- Tasques excessivament complexes
- Resultats negatius

Dinàmiques Grupals: Eina Essencial del/de la Monitor/a

Les dinàmiques o tècniques de grup són el conjunt de mitjans, instruments, procediments i exercicis que, aplicats al treball en grup, serveixen per motivar i desenvolupar l'eficàcia i el funcionament del grup a fi d'aconseguir els propis objectius.

Objectius Perseguits

Integració, coneixement, comunicació, presentació, afirmació, cohesió, cooperació segons les necessitats del grup.

Maduresa del Grup

Grups recents necessiten dinàmiques senzilles. Grups més madurs poden treballar amb dinàmiques més complexes.

Mida del Grup

En grups petits és més fàcil trobar consens. En grups grans cal atendre a la distracció i fragmentació.

L'ús de les tècniques grupals es justifica perquè són una ajuda valuosa per a la socialització, comporten una millora en l'acceptació de l'altra persona, enriqueixen els punts de vista, fomenten l'actitud de responsabilitat, els membres aprenen maneres més efectives de treballar junts, milloren la comunicació i la confiança mútua.

- 📌 **Recordeu:** La diversitat és la font principal de riquesa del treball en equip. Transformar un grup en un equip consisteix a aconseguir que les persones treballin juntes i s'ajudin per assolir un objectiu comú.